

2011-04-12

Olle Nordell

Verksamhetsberättelse för 2010

Saxån-Braåns vattenvårdskommitté har under året bestått av följande personer:

Ordinarie ledamöter	Suppleanter	Miljönämnd
Bo Lindblom vice ordf.	Peter Melinder	Eslöv
Camilla Mårtensen	Kent Remes	Kävlinge
Peder Weibull ordf.	Ninni Andersson	Landskrona
Karl-Erik Kruse		Svalöv

Arbetsgruppen har bestått av följande tjänstemän:

Representant	Ersättare	Miljöförvaltning
Anna-Carin Linusson	Birgitta Karlsson	Eslöv
Patrik Lund bitr sekr	Lars Johansson	Kävlinge
Högni Hansson sekr.	Olle Nordell	Landskrona
Tommy Samuelsson	Åsa Andersson	Svalöv

I arbetsgruppens och kommitténs möten har även och Lars Collvin från Länsstyrelsens vattenenhet samt Johan Krook och Ann Nilsson från Ekologgruppen i Landskrona AB deltagit.

Årsmöte

Årsmötet hölls den 20 april 2010 i Landskrona. Olle Nordell redogjorde för 2009 års verksamhetsberättelse och innevarande års verksamhetsplan. Till ordförande i kommittén till nästa årsmöte valdes Peder Weibull, Landskrona och till vice ordförande Bo Lindblom, Eslöv. Till sekreterare till nästa årsmöte utsågs Högni Hansson, Landskrona och till biträdande sekreterare Patrik Lund, Kävlinge. Ordföranden och sekreteraren utsågs att teckna kommitténs firma. Anna-Carin Linusson informerade om vilka åtgärder som enligt Vattenmyndighetens åtgärdsprogram åligger kommunerna att genomföra och som årligen ska rapporteras till Vattenmyndigheten.

Vårsmöte

Vårsmötet hölls den 26 maj i kommunhuset i Kävlinge. Till vårmötet inbjöds representanter för myndigheter som hanterar vattenfrågor, natur- och miljöorganisationer, byalag, lantbruksorganisationer och sportfiskeföreningar. Kommitténs verksamhetsberättelse för 2009 och verksamhetsplan för 2010 presenterades. Ann Nilsson från Ekologgruppen redogjorde för vattenkontrollen under 2009. Emilie Björling berättade om det omfattande arbetet med att anlägga våtmarker inom Kävlingeåns avrinningsområde. Johan Krook berättade om goda exempel på våtmarksanläggningar. Efter lunch genomfördes en exkursion till Lödde ängar som är ett av objekten i Kävlingeånsprojektet. Ingegerd Ljungblom berättade om de informationsturer med skolbarn som hon ge-

Postadress	Kontorsadress	Telefon	Telefax	Postgironr
261 80 Landskrona	Stadshuset Drottninggatan 7	0418-470 600	0418-470 603	1 23 45-5

nomfört vid Bulls Måse i Svalövs kommun i Rååns avrinningsområde. Ett 30 tal personer deltog på vårmötet.

Vattenråd

Skåne Nordväst som är en samarbetskommitté för de tio kommunerna i nordvästra Skåne har på Svalövs initiativ utarbetat en rapport om möjlig samverkan inom Skåne Nordväst avseende vattenvårdfrågor. Rapporten föreslår att kommunerna ska verka för att förbättra samordningen mellan de olika vattenvårdsorganisationerna i Skåne Nordväst. Bl a föreslås att de olika kustvattenorganisationerna slås samman till en organisation. För vattendragen föreslås att en ny övergripande organisation bildas i vilken alla kommuner inom Skåne Nordväst bör ingå. En samordning kan göras för att uppnå mer enhetliga provtagningsprogram/metoder. Samordna eller ha gemensamma upphandlingar av vattenkontrollen. Nuvarande vattenvårdsförbund ombildas till vattenråd för varje ås avrinningsområde. Ett inledande möte hölls i Svalövs kommun den 23 april. Saxån-Braåns vattenvårdskommitté har utarbetat en skrivelse där Skåne Nordvästs framställan diskuteras.

Vattendirektivet

Inom Saxån och Braån har fem vattenförekomster utpekats:

Saxån: Välabäcken - källa

Saxån: Havet – Braån

Välabäcken

Saxån: Braån – Välabäcken

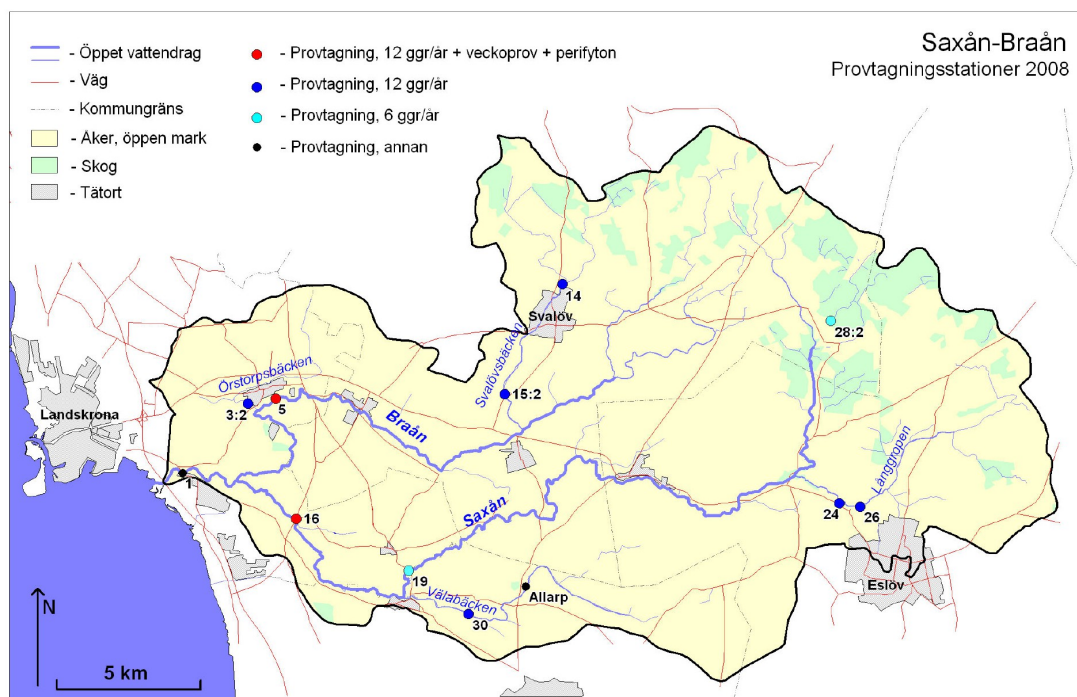
Braån

Det har konstaterats att provtagningsprogrammet tämligen väl täcker upp tillståndet i de olika vattenförekomsterna (se vidare nästa punkt). Miljönämnden i Landskrona har besvarat en remiss på SOU 2010:17. Prissatt vatten? och Naturvårdsverkets rapporter om vidareutveckling av förslag till avgiftssystem för kväve och fosfor.

Vattenkontrollen 2009 (hela vattenkontrollen för 2010 redovisas på vårmötet i maj år 2011)

Vattenkontrollen omfattar månadsprovtagning av temperatur, pH, konduktivitet, syrgas, grumlighet, biologisk syreförbrukning, kväve och fosfor i 8 provpunkter. Dessutom tas veckoprover av kväve, fosfor och totalorganiskt kol i två punkter som blandas flödesproportionellt. Analyserna används för beräkning av vattendragets transport av dessa ämnen. Tungmetaller och bekämpningsmedel provtogs nära vattendragets mynning. En databas över utförd provtagning finns på kommitténs hemsida och uppdateras ca varannan månad.

Resultatet av vattenkontrollen under 2010 redovisas vid vårmötet i maj eftersom nödvändiga flödesdata från SMHI först levereras under mars månad. Ekologgruppen har utfört vattenkontrollen 2009 och 2010.

Sammanfattning av vattenkontrollen 2009

Väder och vattenföring

Året var varmt och nederbörden var normal. År 2009 hade Svalöv en medeltemperatur på 8,3 °C och nederbörden var 677 mm. Medelvattenföringen vid Saxåns mynning var 2,4 m³/s, vilket är mindre än medelvattenföringen för åren 1980 – 2008, 3,7 m³/s.

Syretillstånd och biologisk syrgasförbrukning

Vid samtliga provpunkter var syretillståndet tillfredställande under hela året och uppnådde högsta klass, klass 1, syrerikt tillstånd enligt SNV's bedömningsgrunder, förutom i Långgroppen uppströms Eslöv, pkt 26 och nedströms Eslöv, pkt 24 där syrgashalten var något lägre i augusti och maj och hamnade i klass 2, måttligt syrgasrikt tillstånd. Den biologiska syrgasförbrukningen (BOD) var i huvudsak låg på samtliga provpunkter, men visade förhöjda värden vid några tillfällen. I juni månad noterades det högsta värdet i Svalövsbäcken, pkt 14, 9,3 mg/l.

Ljusförhållanden

De högsta grumligheterna uppmättes i november då det regnat dagarna före provtagningen. Baserat på årsmedelvärdena bedömdes enligt Naturvårdsverkets (SNV) klassning hälften av provpunkter vara starkt grumlade (klass 5) och övriga lokaler bedömdes vara betydligt grumlade (klass 4). Alla provpunkter hade lägre grumlighet än föregående år, förutom Örstorpsbäcken, pkt 3:2.

Försurningstillstånd

Försurningsrisken inom området är liten, då pH under alla årets mätningar legat tydligt över neutralpunkten.

Näringstillstånd

I jämförelse med årsmedelvärdet för åren 1990-2008 var både fosfor- och kvävehalterna 2009 lägre på samtliga provpunkter, förutom i Örstorpsbäcken, pkt 3:2, där fosforhalten var marginellt högre. Sett över ännu längre tid, 1980-2008, var kväve- och fosforhalterna i de flö-

desblandade årsproverna 2009 (Braån, pkt 5 och Saxån, pkt 16) betydligt lägre än medelvärdet. Beräknade trender visar också att det finns en tydlig tendens till sjunkande fosforhalter och en svag tendens till sjunkande kvävehalter under tidsperioden 1980-2009.

Metaller

Metallanalys av vatten från Saxån i Häljarp visade på låga till mycket låga halter av alla analyserade metaller. Metallanalyserna av vattenmossa, som utplanterats på fem lokaler i vattensystemet, resulterade i höga halter av krom i Långgropen, pkt 24, och i Saxån, pkt 16. Övriga metaller noterades i mycket låga, låga och måttliga halter.

Bekämpningsmedel

Bekämpningsmedelsundersökningen i Saxån vid Häljarp (mars, maj-augusti och november) visade att vattnet innehöll högsta summahalten i maj, 5,2 µg/l och i maj noterades också flest antal substanser. Totalt registrerades 35 olika aktiva substanser, varav 18 i bestämbara halter och 17 som spår (då halterna låg mellan detektionsgränsen och bestämningsgränsen).

Ämnestransport

Transporten av fosfor, kväve och TOC 2009 var lägre än medeltransporten för åren 1980-2007 (TOC, 1991-2007). Totalt beräknas 4,8 ton fosfor, 408 ton kväve och 468 ton TOC ha förts ut till Öresund via Saxån. Arealförlusten för hela avrinningsområdet under år 2009 var 0,13 kg fosfor och 11 kg kväve per hektar. Den högsta arealförlusten i delavrinningsområdena beräknades för fosfor i Örstorpsbäcken (0,33 kg/ha) och för kväve i Välabäcken (16 kg/ha).

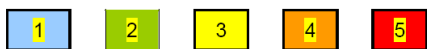
Perifyton

Båda provtagningslokalerna där kiselalger analyserades, Braån, pkt 5, och Saxån vid Saxtorp, pkt 16, bedömdes ha måttlig status 2009, liksom 2007-2008. Surhetsindexet ACID visade att ingen surhetspåverkan föreligger.

Bottenfauna

Artantalet på lokalerna var generellt högt, tre lokaler med ”mycket högt” artantal och två med ”högt”. I Braån, pkt 5, noterades det högsta artantalet hittills för lokalen. En lokal bedömdes vara obetydligt påverkad av organiska/eutrofierande föroreningar, en bedömdes vara svagt påverkad, två måttligt påverkade och en med betydlig påverkan. En rödlistad skalbagge, *Hydraena pulchella*, noterades i Saxån, pkt 16. Fem ovanliga arter noterades, snäckorna *Bithynia leachii*, *Valvata piscinalis* och *Gyraulus crista* samt igeln *Hemiclepsis marginata* och svampsländan *Sisyra* sp.. Den sammanvägda ekologiska statusen bedömdes vara hög på fyra lokaler och en lokal bedömdes ha god status.

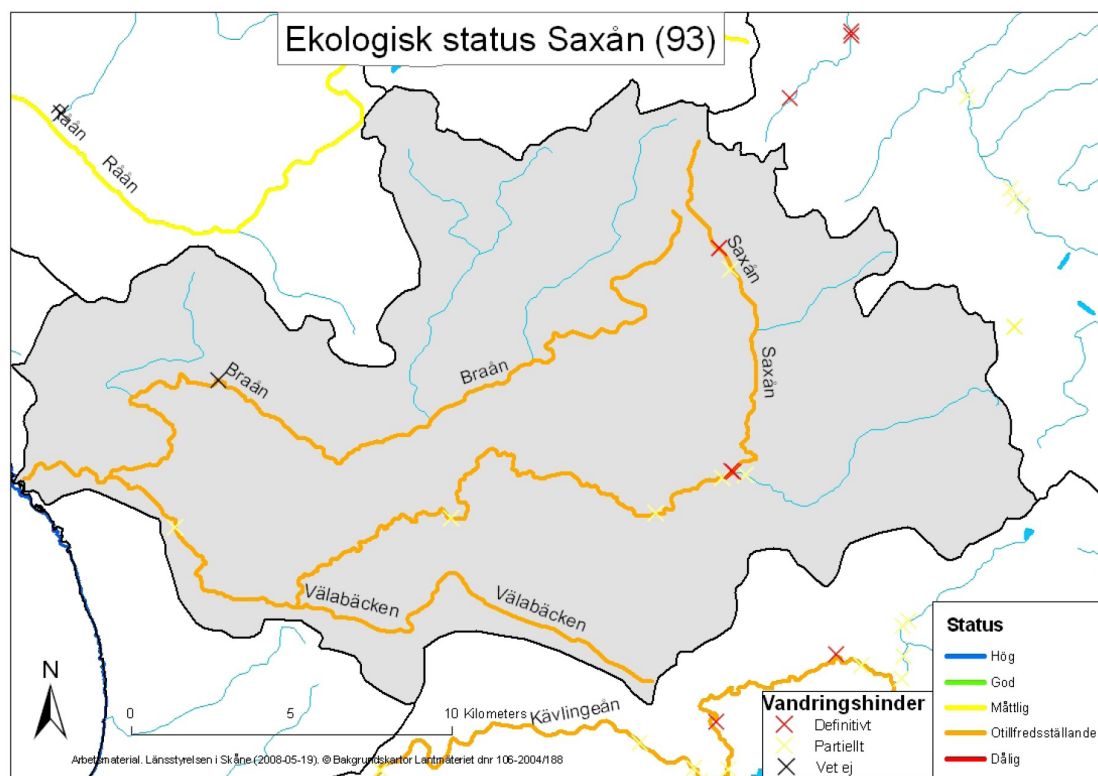
Klassning av vattenkvalitet

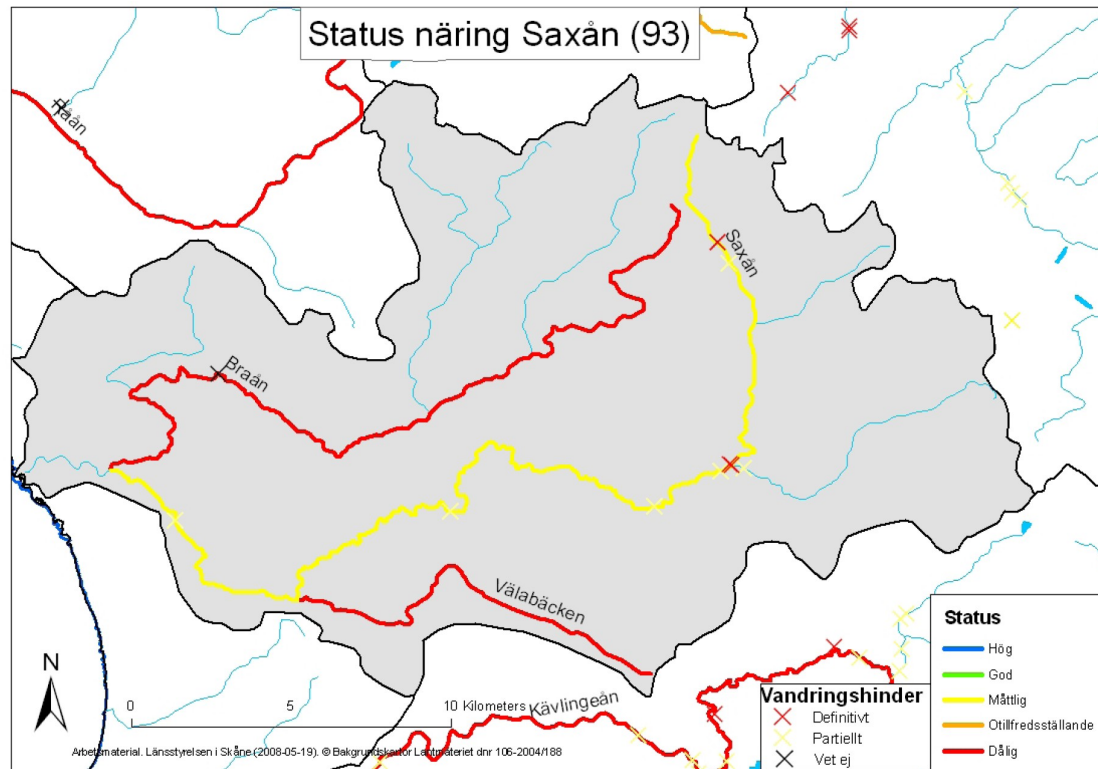
Tillståndsklass enligt Naturvårdsverket, rapport 4913: Naturvårdsverkets klasser anger vattenkvaliteten, där klass 1 anger ett bra eller önskat tillstånd och klass 5 anger ett dåligt eller oönskat tillstånd. Se vidare i metodiken, bilaga 3.

Prov- punkt nr	Område	Syretillstånd	Ljuförhållanden	Försurnings- tillstånd	Näringsstillstånd		Bottenfauna	
		min 2007-2009 Syrghalt mg/l	medel 2009 Grumlighet FNU	medel 2009 PH	Arealkoefficient 2009 fosfor Kg P/ha år	kväve Kg N/ha år	*dansk fauna index	**art- antal
14	Svalövsbäcken	7,9	13	8,2	0,12	7		
15:2	Svalövsbäcken	6,7	8,6	7,8	0,11	12	4	46
3:2	Örstorpsbäcken	8,1	7,0	7,9	0,33	13		
5	Braån vid Asmundtorp	7,5	8,1	8,0	0,13	11	7	48
28:2	bäck N Trolleholm	8,8	5,7	8,0	0,03	2		
26	Långgropen upp. Eslöv	6,7	7,3	7,8	0,10	8		
24	Långgropen ned. Eslöv	6,9	9,2	7,7			5	41
19	Saxån vid Annelöv	7,8	5,4	8,1	0,15	7		
	Välabäcken. Allarp						5	36
30	Välabäcken	8,4	3,1	7,9	0,18	16		
16	Saxån vid Saxtorp	8,6	5,7	8,0	0,14	12	6	49

Dansk faunaindex är ett mått på djurens tålighet mot organiska/näringsrika föroreningar (lågt index anger stark föroreningspåverkan högt index anger svag föroreningspåverkan, klass 1-7). Artantal anges med antal taxa. ** Klassning av artantal; se tabell i bilaga 5.

Från statusklassning av Saxån och Braån. (Blå tunna linjer ej bedömda.). Från <http://gis.lst.se/vattenkartan>.

Från statusklassning av Saxån och Braån. (Blå tunna linjer ej bedömda.). Från <http://gis.lst.se/vattenkartan/htm/viewer.asp>

En utvärdering av vattenkontrollen Saxån och Braån har påbörjats under 2010. Miljösamverkan Skåne har ett projekt som behandlar vattendirektivets konsekvenser för tillsyn och miljöövervakning. Arbetsgruppen följer arbetet. Det kan konstateras av absorptions/vattenfärg och fiskundersökningar saknas. Dessa parametrar är viktiga för klassning av vattendragens statusklassning. Vidare är det en styrka om vattenkontrollen mer kan kopplas till de verksamheter som påverkar vattenkvaliteten. Bland verksamhet som kan antas ha påverkan på vattenkvaliteten kan nämnas: A-, B-, C- och U-verksamheter, avloppsreningsverk, större djurproduktion, växtodling, växthus och grönsaksodlingar, golfbanor, flygplatser, markföroreningar/deponier, fisk/kräftodling, dagvatten, och täkter. Bra om en kortversion av rapporten om vattenkontrollen kan framställas. Behovet av att genomföra någon typ av screening (av enklare undersökningar) av hela avrinningsområdet med några års mellanrum har påtalats.

Information

Hemsidan har uppdaterats. Data från vattenkontrollen finns som en databas med möjlighet att få aktuella och historiska diagram över tillståndet. Aktuella månadsrapporter finns även tillgängligt på hemsidan.

Dammdatabas

En databas över alla anlagda dammar i avrinningsområdet har tidigare upprättats och har under nu gjorts möjlig att nå från Internet. Den innehåller data om totalt 280 objekt varav 84 är anlagda. Den totala ytan anlagda dammar uppgår till ca 66 ha. Dammdata-

basen har kompletterats med bilder och består av en publik <http://www.saxan-braan.se/karta/saxan.php> och en intern del som kräver lösenord.

Informationsturer för skolklasser

Ingegerd Ljungblom har genomfört 12 exkursioner med totalt 281 elever.

Saxån-Braån på Google Maps

Ett arbete med att presentera Saxån och Braån för allmänheten på Google Maps har påbörjats. Det går att se var vattendragen funnits t ex 1829, 1912 och 2004, större kulturarv, dikningsföretag, mindre avrinningsområde mm. Information kan kopplas till punktobjekt.

Informationstavlor

Fyra informationstavlor i A0 storlek med följande teman: Livet kring ån. Livet under ytan. Historia och vattenvård har producerats. De finns även tillgängliga på kommitténs hemsida.

Broschyrer

Broschyrer för fem områden har utarbetats och tryckts upp. Områdena är Häljarp, Dösjebro, Trollestigen, Kvärlövs naturområde, och Vallarna vid Teckomatorp. Broschyerna kan även laddas ner från hemsidan.

Saxån-Braåns natur- och rekreationsvärden

NIP-projektet "Natur och rekreationsåtgärder längs Saxån och Braån"

Kommittén har sökt och erhållit medel för ett NIP-projekt. Projektet omfattar 4 år och en total budget på 1,4 milj kr (inkl eget arbete). Projektet skall genomföras under 2006 – 2009. Medel tilldelades senare än förväntat så projektet har inte kunnat komma igång som planerat. Projektet fick förlängning och avslutades i juli 2010.

1. Stängsla och röja. Områden vid Häljarp (1,1 ha), Tågerup (1,3 ha), Dösjebro (1,6 ha) och Trollenäs (3,5 ha) har stängslats in och bete möjliggjorts. Totalt en areal om ca 7,5 ha. I Landskrona, Kävlinge och Eslövs kommuner.
2. Inventering. Inventering har genomförts i områdena där olika skötselmetoder provats under 4 år. Totalt har 27 olika delområden inventerats.
3. Redskapsanskaffning. Följande redskap för skötsel har anskaffats (eller disponerats av projektet) fyrhjuling motorcykel och följande redskap för att använda tillsammans med motorcykeln; slaghack, rotorklippare (fram och bak), frontmonterad slåtterbalk, släpkärra. Två st slåtterbalkar (med motor och drift på hjulen), röjsågar mm.
4. Slåtter med olika metoder har genomförts i 8 områden to. I Eslövs kommun; Laddran 1,2 ha, Högestorp 0,4, Krondammen 0,6 ha (Åkarp 0,2 ha). I Kävlinge kommun; Dösjebro 0,8 ha. I Landskrona kommun; Kvärlöv 0,06 ha och Häljarp 0,3 ha och 0,45 ha.

5. Fyra områden med totalt 27 delområden har skötselåtgärder genomförts med olika metoder (inkl kontroll) och vegetationen inventerats (åtgärd 2) för att kunna utvärdera påverkan av olika skötselmetoder. Följande områden Laddran (1,2 ha) i Eslövs kommun, Häljarp (0,3 ha) och Kvärlöv (0,1) i Landskrona kommun och Dösjebro (0,8 ha) i Kävlinge kommun. Vidare har ytor i vid Krondammen(0,6 ha), Åkarp (0,2 ha), Högestorp (0,4 ha) och Häljarp (0,5 ha) och Kvärlöv slåtrats (0,1 ha) (i samband med slåtter har någon buskröjning även utförts).
6. Stigar har anlagts vid Trollenäs (2,5 km), Häljarp (2,3 km) och Kvärlöv 2,5 km. Totalt drygt 6 km. Eslövs och Landskrona kommuner. Se även bifogade broschyrer.
7. Informationsmaterial. Fyra st tavlor med information om Saxån och Braån sätts upp i Dösjebro, Trollenäs, Häljarp och Svalöv. Broschyrer med information om fem områden har producerats för Häljarp, Kvärlöv, Trollenäs, Dösjebro och Vallarna vid Teckomatorp. Materialet finns även tillgängligt på www.saxan-braan.se/NIP/default.htm .

Övrigt

En kartering av marker som översvämmas vid högflödessituationer har påbörjats. Bland områden som översvämmas årligen vid högflödesperioder kan nämnas: Dalgången mellan Dösjebro och Häljarp, Trää – Dösjebro, Braån uppströms Billeberga, Asmundtorp – sammanfrödet med Saxån, Torrlösa nedströms Bosarps Jär, Laddran och uppströms Marieholm. Generellt hotas inga byggnader eller infrastruktur av större betydelse. Dock översvämmas plöjd åkermark i vissa områden.

Ett samarbete mellan kommittén och Länsstyrelsen har inletts för att avlägsna permanenta och partiella vandringshinder i Saxån. För närvarande undersöks möjligheterna i Trollenäs.

Vid den restaurerade meanderslingan i Trollenäs har en övervakning av restaurerings effekter inletts.

Ekonomi

Budgetpost	Budgeterat	Utfall 2010
Årlig vattenkontroll , inkl PULS, utökad provtagning av bekämpningsmedel, internetkompatibel databas	320 000:-	308 500:-
Information: hemsida, dammdatabas reglerad dränering möten allmänheten.	30 000:-	52 486:-
Åtgärder: NIP-program Saxån-Braåns rekreations- och naturvärden, våtmarksåtgärder, inventering, arbete med vattenvård och naturskydd, reglerad dränering.	60 000:-	38 844:-
Övriga kostnader	10 000:-	5631:-
Summa	420 000:-	405 461:-
Kostnad per kommun (inbetalt)	105 000:-	105 000:-